

magazyn EXTRA
pomorskie
BEZPŁATNE SAMORZĄDZENOWÉ PISMIONO

URZĄD
MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

2018
l e p i ń c

JĚBLEÙSZOWI
ZJÔZD

Wszëtce kòchają Kaszëbë

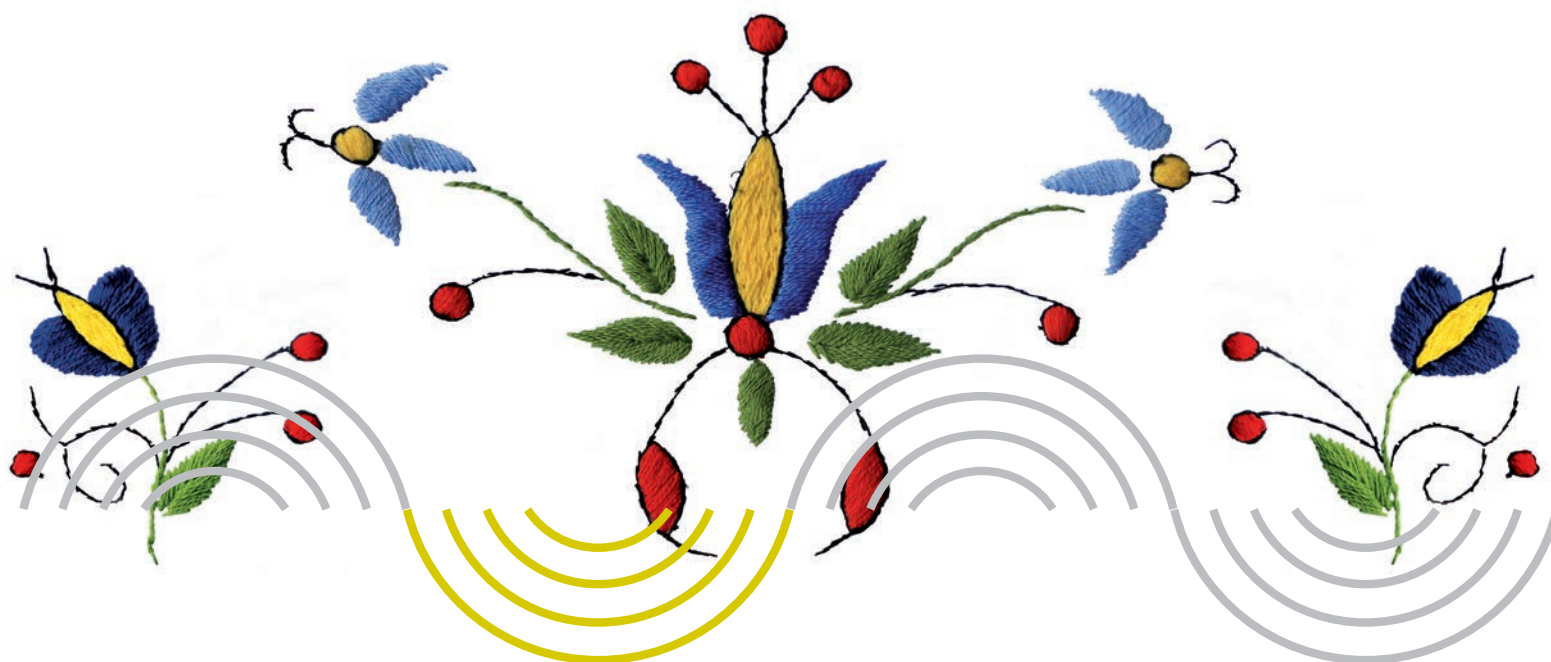
Lubòtny Kaszëbi!
To ju je dwadzesti Zjôzd Kaszëbów ë dwadzestò
leżnota do nadzwëkòwégò pòtkaniò, pòspòlnégò
fejrowaniò ë dobri zabòwë. Ma jesma rôd, że kòždégò rokù
rosce wielosc lédzy na zjôzdach, wëstrzód jaczych
nie felëje młodich lédzy. To je dokòz na to, że naja kùltura
ë tradicjò sã wcyg żëwé.
Ma dzàkùjema za Wajã wiòlgã chãc do dzejaniò ë snòżã
robòtã, chtërne sã przëczënëã pòzytiwnëch zmianów
a lepszégò żëcégò mieszkënców naji òbëndë.
Ma żëczëmã wszëtczim ùczãstnikóm 20 Swiatowégò
Zjôzdu Kaszëbów, cobë towarzit Jima piãkny,
drëszny ùstów. Chcemë fejrowac razã ë pòkazac,
że nie bez przëczënë wskazywò sã nas – Kaszëbów,
jakno przëmiòr pròwdzëwi jednotë ë drëszbë.

Mieczysław Struk

Mieczisłòw Struk
Marszòtk Pòmòrsczégò Wòjewództwa

Jan Kleinsmidt

Jón Kleinsmidt
Przëdnik Sejmikù Pòmòrsczégò Wòjewództwa

Móm
Teròz

Bez slédne czile lat
najò òbënda przesła
stolëmnią transformacjã

Fot. Natalia Kluponek-Głowizewska

Mòrcën Szëmny

gòdò
z Mieczisławã Strukã
marszòtkã
pòmòrsczégò
wòjewództwa

Ë za sobą 20 lat dobëców. aczinô bëc niebezpieczno...

20

– TAK STÓRI
JE SAMÓRZĄD
PÓMÓRSCZÉGO
WÓJEWÓDZTWA

Marszałku, Wë jesce terô nie blôs przednika wójewódzszégò zarządu, ale też Wë nòdkuši jesce uròdcą wójewòdztwa.

— To je pròwda. Jò jem w Sejmikù Pòmòrsczégò Wójewòdztwa òd samégò zòczątkù. Jò jem òstòl uròdcą, czej jò bël jesz bùrméstrą Jastarnie. Tedë mòżno jesz bëło parłączcë ti fąksje.

Jak baro wòżnym wëdarzenim dlò mieszkeńców Pòmòrżò, a przede wszëtczim dlò Kaszëbów, bëła refòrma administracje rządu Jerzégò Bùzka?

— Ùtwòrzenié samòrządżënowich regionów to bëło wiòldzé dobëcé. Dążenia do ùtwòrzeniò swójégò gwòsnégò regionu bëłë baro mòcné tuwò, na Pòmòrżim. Kaszëbi ë Kòcewiacë, sparłaczeni kòl Kaszëbskò-Pòmòrsczégò Zrzeszeniò baro mòcno chcelë òsygnąc nen cël. Do dzysò pamiatòmë tòkle wkòl wieloscë wójewòdztwów ë jich greńców. Chòcle slòdny ùdbë Lecha Bądkòwsczégò – wiòldzégò przedstòwcë pòlszi samòrządżënowi mészlë – ò ùtwòrzenim Nadwiselny Pòmòrsczi nie dało sã zrealizowac,

to równak wikszosc gruntów, jaczé wëkazywalë mòcné historyczne a etniczne związci òstalë sparłaczóné w pòmòrsczim wójewòdztwie. Co je nòwòznieszé dla Kaszëbów, ùdało sã jich zrzeszcë w jednym wójewòdztwie. Do samégò kùńca nie bëło wiedzec jak to bądze z Chònicama ë blòs dząka ùpiartoscë mieszkeńców, dzéjarzów w Zrzeszenim ë samòrządżënow, chònicczzi kréz je w greńcach pòmòrsczégò wójewòdztwa. To prawie na pamiatkã tego wëdarzeniò òrgagnizowóné sã Zjòzdë Kaszëbów, a pierszi bël prawie w Chònicach.

Co je nòwòznieszé, ùdało sã zrzeszcë Kaszëbë w jednym wójewòdztwie

Ë z ti sami przëczënë bana TransCassubia rëszò co roku z Chòniców, symboliczno parłączacë nas wszëtczych.

Jaką òbëndą më bëłë tedë, a jaką më jesmë teròz?

— Bez slédné 20 latów naja òbëndą przeszła mòcną transformacją. Më jesmë dzysò mòcno jinszim dzělã kraju niżle 20 lat nazòd. Më jesmë bëłë wójewòdztwã z wësoczim felënkã robòtë, baro zacopóny jezłë jidze ò jinfrasturakturã. Nie belë jesmë transpòrtowò sparłaczóny z resztã kraju, mielë jesmë zagrobã

kòmunikacjowégò wëapartnieniò.

A dzysò?

— Administracjowò refòrma, chtërnò pòwòła òbëndë, mò nóm dóné mòc do rozwoju, nowã perspektiwã wżëraniò na jinteresë teritorialnëch pòspòlnotów, nowé òrtë rozrzesziwaniò jich tòklów. To bëła nowò mòżlëwòtã, chtërnã tuwò na Pòmòrżim më mómë wëzwëskóné. W latach 1998-2016 òbëndowi PKB zwikszył sã ò dwa a pòl razã, a rozpòrządzałny wżatk na mieszkeńca – wnetka

Mómë za sobą 20 lat dobëców...

Promenada w Stążęcë

Fot. Archiwum UMWP

dwa razë. W tim czasie wielosc lëdzy, co mają robõtã zwiksziła sã ò 21 proc., co dôwò nôwikszã dynamikã w Pòlsce. Felënk robõtë je teròz nômniszi w historie najégò wòjewództwa ë je też jednym z nômniszych w Pòlsce. Òd 1998 rokù lëczba rëzowników, co jachãło z latawiszcza we Gduńskù zwiksziła sã ò 10 razów, do 4,6 mln lëdzy w 2017 rokù. Dzãka jinwesticjom w mòdernizacjã sztrëczy, ùtwòrzeniò Pòmòrszczi Metropòlitalny Banë Pòmòrzanowie nôczãszczi kòrzistajã z banów.

To pòkazywò jak rozwija sã pòmòrskò gòspòdarkò, jak rosce przistãpnosc a atrakcyjowòsc òbëndë, ale też je dokòzã na to, że më jesmë jidealnym mòlã dlò nowich mieszkeńców, sztuderów, jinwestorów ë letników. To wszëtkò dzãka chãcë do dziejaniò mieszkeńców, miëwców firmów a też samòrządzenów ë Eùropejszczi Ùnie. Czejbë nie bëło dëtków z ùnie, tej nie bëlobë wiele wòznych projektów.

Jak wiele dëtków udało sã zwiëskac z Eùropejszczi Ùnie?

— W przedakcesyjowim czãdze wòjewództwò dostało wicy jak 670 mln zł. W pòstãpnich latach dziejaniò pòmòrskich pòdmiotów jesz rosło. W latach 2004-2006 ùdalo sã zwiëskac wnetka 5,2 mld zł, a w perspektywie 2007-2013 ju wicy jak 21,1 mld zł. Czejbë dodac do tich dëtków wnetka 13,1 mld zł, co bëłë zakòntraktowónë òb czas latów òb czas latów programowaniò 2014-2020, to je widzec,

że przëczënë do rozwoju je bëtnosc w EÙ. Òd 1999 rokù òstało zrealizowónych na Pòmòrzym cziledzesãt tësãcy ùniowich projëchtów. To sã projektë zrobiònë a robiònë we wszëtczych gminach. Òdkãdka samòrządëna wòjewództwa òdpòwiòdò za pòlitikã regionowégò rozwoju ë wëdawanië eùropejszczych dëtków, mómë przëznaczonë wiele wicy finãców na głowã mieszkeńca w krëzach, co sã dali òd Trzëgardu, niżle we Gduńskù czë w Gdinie. Baro wòzny je dla nas równy rozwij wsów ë gardów. W pòmòrsczim wòjewództwie wiedzno miëlë jesmë starã równo dzelëc dëtczi midzë miasta, wsë a metropòlie.

Jacze sã nôwòzniejsze wëzwania dlò wòjewództwa na nôblëszë lata?

— Realizacjò kònsekwentny pòliticzi w nôwòzniejszych zónach. Pò pierwszë gòspòdarkò ë robòta. Mòzëm teròz bëc búsny ze zmniejszajãcy sã lëczbë lëdzy z felënkã robõtë a wicy tich, co jã mają. Pòdlug lëstë „Jindeks Mileinium 2018” më jesmë na trzecym placu z nôbarzi jinnowacyjowich wòjewództwów w Pòlsce. Ni mòzëm sã copac, dlòte kònsekwentno jinwestëjemë w pòdnoszenië kwalifikacjów robòtników, pòmògómë zakladac gwòsnã dziejalnotã, wicy jak 380 mln zł dôwómë na rozwij warkówich szkòlów w wòjewództwie. Dlò pòdijmiznów, chtërne chcã rozwijac swòjã dziejalnotã, pòwstòl

Fot. Archiwum UMWP

Bùdacjò Pòmòrszczi Metropòlitalny Banë to jedno z nôwikszych dobëców slëdnych lat

Pòmòrszczi Ekspòrtowi Broker, dzãka jaczemù finãcòwi wsparcë dostònie co nômni 1800 pòmòrskich firmów. Gòspòdarszczi rozwij nie je mòzłëwi bez jinwesticjów w jinfrasturkturã (sztrasë ë bana). Ju teròz z dëtków regionowégò òperacyjowégò programù òdnawionë sã dwie sztrëczy: 207 (Gardejò-Malbòrg) ë 405 (Miastkò-Sztolp-Ûszcz).

Jiscy mie
procëmsamòrządzenówò
pòlitika dzysdniowégò
rzãdë.

Latos ôstôł teź pòdpisóny ùgòdenk na elektryfikacjã Pòmòrszi Metropòltalny Banë. Ni mòżemë zabëc ò kùpieniu nowych banów. Za wicy jak 130 mln zł kùpimë jesz 5 nowych elektryzucugów.

**Pòdług baderowaniów dlô Pòlòchów jedną z nòwòżniészich wòrtnotów je zdro-
wie, tej nic dzyrnégò,
że stón służbë zdro-**

**wiò wiadno bùdżyt wiele emòcjów. Co z jinwestycja-
ma w samòrządzenowëch
bòlëcach?**

— Òd zòczątkù jistnieniò wojewòdztwa to je jeden z naszych priorytetów. Òd 2006 roku wòjewództwò dało na służbã zdrowégò wnetka miliard złotych. W dzysdniowym òbëndowym programie wprowadzómë projექtë wòrt pòstãpnë miliard,

z tegò 700 mln zł òstónie wëdónë na jinwesticje. To sã dëtczi na jinwesticje w bòlëcach w naszich òbëndze – np. w Wejrowie, w Gdinie, czë we Gduńskù, ale teź krëzowich bòlëcach w Pùckù, Bëtowie czë w Chònicach. Dzãka tim jinwesticjom pòwstónã nowe òperacjowë bloczi ò bòlëcowë dzëlë, co ùprawi warënczi robòtë ò wicy wigòdë chòrim. Chcemë wprowadzëc teź systemã e-Zdrowie. Nie chcemë zabòczëc ò profilaktycznych programach, na jaczë wëdówómë wnetka 80 mln zł. Më wiémë, że lepi je nie doprowadzëc do chòrosë òd ji lekarzeniò.

**To sã barò ambitné planë,
a widzycë Wë jaczësz
zagrozbë dlô wojewòdztwa,
dlô jegò pòspòlnotë?**

— Jiscy mie procëmsamòrządzenowò pòlitika dzysdniowégò rządë. Ùtwòrzenië samòrządzenów bëło jednym z nòwiksich dobëców pò '89 roku. Òdbieranië kòmpetencjów samòrządzenóm, co je èfektã felënkù zaùfaniò, pròwòdzenië pòliticzi procëm jim nie je dobrã rzecã. Jò móm wrazenië, że ti wëszëznë nie rozmiëją jedny wòzny rzecze, że centralne wëszëznë ò samòrządzenië sã dzëlã całoscë, jakã je pòlszcë państwò. Tak samò jiscã sã ò relacje pòlszcégò rządë z Europejskã Ùniã. Szkòda, że pò 2020 roku nòprawdopodobny zdanje nas wiòldzë zmniszenië ùniowich dëtków, nie blòs na pòlitikã spójnosë. Ùniò to teź jednota wòrtnotów, w chtërny szacënk

dlô gòdnoscë lëdzy, wòlnotë, demokracje, równoscë, państwa prawégò, jak teź szacënkù dlô prawów czòlowieka, w tim prawów lëdzy z miészëznów sã fundamëntã. Dlòte, że pòmälë zblëziwò sã wëlacjowi czas kampanie, mòżemë sã spòdzewac pòstãpny niebezpieczny, teź dlô Kaszëbów, témë ùtwòrzeniò wojewòdztwa strzëdnopòmòrszcégò.

ÙNIÒ W LËCZBACH

39,4 mld

tëli zlotich razã
dostalo Pòmòrzë
z Europejszi Ùnie

1 mld

tëli zlotich òstalo
wëdónëch
na służbã zdrowégò
òd 2006 roku

4,6 mln

tëli rëzowników
w 2017 roku
wëzwëskato figerplac
we Gduńskù

Fot. Krzysztof Myszkowski / KFP

Protest procëm złòmaniu Kònstitucje bez pòlszi rząd